

Záměr na vyhlášení zvláště chráněného území

ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.
o ochraně přírody a krajiny v platném znění
a § 10 vyhlášky č. 45/2018 Sb.

přírodní památka Upolíny u Kamenice

1. Název zvláště chráněného území:

Upolíny u Kamenice

2. Návrh kategorie ochrany zvláště chráněného území:

přírodní památka – dále jen “PP” (ve smyslu § 36 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění – dále jen “zákon”)

3. Předměty ochrany a jejich popis:

3.1 Souhrnná charakteristika předmětů ochrany:

Ochrana mokřadů, slatinných a vlhkých pcháčových luk s výskytem mnoha ohrožených rostlinných a živočišných druhů, zvláště vrby borůvkovité (*Salix myrtilloides*).

3.2 Popis předmětů ochrany a cílů ochrany:

A. ekosystémy

název společenstva	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému	cíl ochrany
R2.2 Nevápnitá mechová slatiniště, R2.3 – Přečhodová rašeliniště	26	Slatinné louky (svaz <i>Caricion canescenti – nigrae</i>) a rašelinné louky (svaz <i>Sphagno-Caricion canescentis</i>), často na přechodu k sušším společenstvům bezkolencových a smilkových trávníků, druhově bohaté, bez výrazných dominant. Hojný výskyt ostřic např. ostřice prosová (<i>Carex panicea</i>), o. ježatá (<i>C. echinata</i>), o. šedavá (<i>C. canescens</i>), o. rusá (<i>C. flava</i>), z typických druhů dále psineček psí (<i>Agrostis canina</i>), kozlík dvoudomý (<i>Valeriana dioica</i>) aj. Těžiště výskytu hnědáka rozrazilového (<i>Melitaea diamina</i>) a vrby borůvkovité (<i>Salix myrtilloides</i>).	Zachování ekosystému druhově bohatých nevápnitých mechových slatinišť o dostatečné rozloze

název společenstva	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému	cíl ochrany
T1.5 Vlhké pcháčové louky	11	druhově bohaté louky (svaz <i>Calthion palustris</i>) především v jižní části PP, druhově bohaté, dominují peárka luční (<i>Alopecurus pratensis</i>), rdesno hadí kořen (<i>Bistorta major</i>), blatouch bahenní (<i>Caltha palustris</i>) aj. Hojně zvláště chráněné druhy upolín vyšší (<i>Trollius altissimus</i>) a prstnatec májový (<i>Dactylorhiza majalis</i>) z motýlů je významný výskyt např. <i>Melitaea diamina</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> .	Zachování ekosystému vlhkých pcháčových luk o dostatečné rozloze, bez výrazné dominance konkurenčně silných druhů
V4B Makrofytní vegetace vodních toků porosty aktuálně přítomných vodních makrofyt se zjevně přirozeným či přírodě blízkým charakterem koryta	cca 1	bezejmenný potok částečně v přírodě blízkém charakteru koryta, částečně kdysi regulován. V potoce v minulosti zjištěna mihule potoční (<i>Lampetra planeri</i>) a v okolí toku loví vydra (<i>Lutra lutra</i>).	Zachování ekosystému o dostatečné rozloze a kvalitě

B. druhy

druh	stupeň ohrožení**	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace	cíl ochrany
vrba borůvkovitá (<i>Salix myrtilloides</i>)	CR	slatiniště, na jednom místě, oploceno, 30 ks	Zachování populace v současném stavu

** stupeň ohrožení dle červeného seznamu cévnatých rostlin (Grulich & Chobot 2017): – kriticky ohrožený)

5. Základní ochranné podmínky:

Základní ochranné podmínky přírodních památek jsou stanoveny v § 36 odst. 2 zákona.

6. Návrh bližších ochranných podmínek:

V souladu s ustanovením § 36 odst. 1 zákona se navrhuje, aby na území nově navržené PP bylo možno jen se souhlasem orgánu ochrany přírody provádět tyto činnosti a zásahy:

- povolovat a provádět změny druhů pozemků a způsobů jejich využití,

- b) provádět terénní úpravy, narušování půdního povrchu.
- c) těžit nerosty, horniny a provádět geologické práce spojené se zásahem do území,
- d) sbírat či odchytávat rostliny a živočichy, kromě výkonu práva myslivosti či sběru lesních plodů,
- e) umisťovat myslivecká zařízení sloužící k příkrmování zvěře, deponovat krmení pro zvěř a provádět její příkrmování,
- f) používat chemické prostředky a hnojiva,
- g) měnit vodní režim.

7. Vymezení ochranného pásma:

Pro zvláště chráněné území se nenavrhuje vyhlášovat ochranné pásmo. K zabezpečení zvláště chráněného území před rušivými vlivy je v souladu s § 37 navrhováno ochranné pásmo ze zákona, tedy spojitě po obvodu přírodní památky do vzdálenosti 50 m od hranic.

8. Územně správní zařazení území:

8.1 PP:

kraj:	Pardubický
okres:	Chrudim
obec s rozšířenou působností:	Hlinsko
obec s pověřeným obecním úřadem:	Hlinsko
obec:	Trhová Kamenice
katastrální území:	Trhová Kamenice

8.2 OP PP:

kraj:	Pardubický
okres:	Chrudim
obec s rozšířenou působností:	Hlinsko
obec s pověřeným obecním úřadem:	Hlinsko
obec:	Trhová Kamenice
katastrální území:	Trhová Kamenice

9. Vymezení území a přehled katastrálních území a parcelních čísel pozemků dotčených záměrem na vyhlášení zvláště chráněného území:

Nové vymezení přírodní rezervace se navrhuje na podkladě souřadnic lomových bodů v systému S-JTSK (ESPG: 2065) převzatých z polohopisu digitalizované katastrální mapy.

Přírodní památka:

Katastrální území: 13301 Trhová Kamenice

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)
4008		vodní plocha	zamokřená plocha	20044	20044
Celkem					20044

Ochranné pásmo přírodní památky:

Katastrální území: 13301 Trhová Kamenice

Číslo parcely podle KN*	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)
900		lesní pozemek		724261
912		lesní pozemek		9351
3544		trvalý travní porost		12915
3545		lesní pozemek		2724
3631		ostatní plocha	jiná plocha	1294
3659		trvalý travní porost		3720
3660/2		orná půda		5631
4002		ostatní plocha	ostatní komunikace	2452
Celkem		40186		

*parcely jsou dotčeny pouze do vzdálenosti 50 m od hranice ZCHU

10. Předpokládaná výměra zvláště chráněného území:

PP: 2,0 ha

OP PP: 4,02 ha

* Výměry částí parcel zasahujících do ochranného pásma PP byly orientačně stanoveny v prostředí GIS pomocí funkce Clip, a to na podkladu katastrálních mapy.

11. Odůvodnění záměru:

11.1. Historie ochrany území:

Upolíny u Kamenice byly na počátku dvacátého století zemědělsky využívanou mokřadní loukou. V osmdesátých letech (pravděpodobně roku 1986) byla louka zmeliorována a bezejmenný potok zahlouben tak, aby do něj mohly být svedeny vzniklá meliorační pera. Nutno podotknout, že dané území zůstávalo nadále velmi podmáčené a tak se následně započalo se zalesňováním (pravděpodobně okolo roku 1990) okolních mokřadních ploch. Vyhlášením CHKO Železné hory v květnu 1991 došlo k zastavení plošného zalesňování mokřadních biotopů. Následovaly botanické a zoologické průzkumy, při kterých v roce 1993 byl na dané ploše objeven kriticky ohrožený druh rostliny – vrby borůvkovité. Následoval podrobnější průzkum dané lokality a v lednu 1996 následovalo vyhlášení tohoto území za přírodní památku.

11.2. Hlavní důvody zpracování záměru na vyhlášení PP:

Upolíny u Kamenice představuje jeden z mála zachovalých druhově bohatých mokřadů, mokřadních luk Trhovokamenicka. Velice cenná jsou rostlinná společenstva, která jsou v lokalitě vyvinuta a na ně těsně navázány populace bezobratlých živočichů.

Nový záměr na vyhlášení tohoto území je nutný z důvodu špatně prostorově vymezených hranic současné přírodní památky. Ta byla vyhlášena na části pozemkových parcel, které v současnosti ani

neexistují. V rámci komplexních pozemkových úprav vznikla pozemková parcela, která respektuje přirozené hranice v terénu a napravila terénní nesprávnost (vyčlenění části místní komunikace v jižní části lokality).

Důvodem je tedy jednoznačné vymezení hranice na podkladě aktuální katastrální mapy.

11.3. K názvu zvláště chráněného území:

Název **Upolíny u Kamenice** vychází z místního pojmenování lokality v daném regionu. Daný mokřad je místně zván „Upolíny“, „Upolíny u Kamenice“ nebo „Upolínová louka“. Název vznikl dle prostorově dominantní rostliny této lokality a navrhuje se jeho zachování i po novém vyhlášení památky

11.4. Ke kategorii ochrany zvláště chráněného území:

Zvláště chráněné území je navrhováno v kategorii přírodní památka. Novým vyhlášením se dosavadní kategorie ochrany nemění. Jak je již výše uvedeno, jedná se nesporně o lokalitu s regionálním významem, který je dán zejména druhovou rozmanitostí mokřadních společenstev. Stejně tak je důležitý výskyt živočišných druhů, které jsou na tato zachovalá mokřadní společenstva vázány. Takové území může orgán ochrany přírody vyhlásit v souladu s ustanovením § 36 zákona za přírodní památku. Celkový charakter a druhová bohatost lokality bezesporu opodstatňují vyhlášení za zvláště chráněné území. Vyhlášením PP Upolíny u Kamenice bude zajištěno pokračování ochrany biologicky velmi významného území.

11.5. K předmětům ochrany:

Předměty ochrany jsou navrhovány tak, aby zahrnovaly hlavní přírodní hodnoty a biotopy přírodní památky Upolíny u Kamenice. Jedná se především o druhově pestrá společenstva slatinišť, rašeliňišť a pcháčových luk a zvláště vrby borůvkovité (*Salix myrtilloides*).

11.6. K cílům ochrany:

Cíle ochrany jsou formulovány v souladu s ustanoveními § 36 odst. 2 zákona tak, aby bylo zajištěno zachování předmětu ochrany v příznivém stavu.

11.7. K návrhu bližších ochranných podmínek:

Bližší ochranné podmínky PP jsou navrženy v souladu s ustanovením § 44 odst. 3 zákona a jsou nastaveny tak, aby umožnily orgánu ochrany přírody usměrňovat činnosti, které nejsou zcela ošetřeny základními ochrannými podmínkami PP nebo se základními a bližšími ochrannými podmínkami CHKO Železné hory a mohly by vést k nežádoucím změnám dochovaného stavu přírodního prostředí. Některé potenciální rušivé vlivy, jako je například nadměrný pohyb turistů, nejsou v rámci navržených bližších ochranných podmínek regulovány, a to z toho důvodu, že jsou zahrnuty v již zmíněných bližších ochranných podmínkách CHKO Železné hory.

11.8. K jednotlivým bližším ochranným podmínkám:

ad a) provádět změny druhů pozemků a způsobů jejich využití,

Předmět ochrany PP je vázán na stávající druh pozemku; jedná se o vodní plochu se způsobem využití zamokřená plocha. Proto změna druhu a způsobu využití pozemků znamená potenciální ohrožení předmětu ochrany PP. Je navrhováno vázat ji na souhlas orgánu ochrany přírody.

ad b) provádět terénní úpravy, narušování půdního povrchu,

Území PP je v současné době, s výjimkou jednoduché návštěvnické infrastruktury (informační panel) bez staveb. Jejich přítomnost by mohla znamenat ohrožení předmětů ochrany, stejně jako výrazné terénní úpravy či tvorba cestní sítě.

ad c) těžit nerosty, horniny a provádět geologické práce spojené se zásahem do území,

Stejně jako v případě terénních úprav, tak přítomnost těžeb či provádění geologických prací by mohla narušit celistvost biotopů a lokality vrby borůvkovité, které jsou předměty ochrany.

ad d) sbírat či odchytávat rostliny a živočichy, kromě výkonu práva myslivosti a rybářství či sběru lesních plodů,

Přítomné populace rostlin a živočichů by mohly být sběrem či odchycem jedinců ohroženy, zejména pokud jde o populace cévnatých rostlin a motýlů, které jsou uvedeny v červeném seznamu, avšak nejsou předmětem zvláštní druhové ochrany. Z uvedeného regulativu je vyloučen výkon práva myslivosti a sběr lesních plodů, které nejsou shledány jako škodlivé.

ad e) umisťovat myslivecká zařízení sloužící k příkrmování zvěře, deponovat krmení pro zvěř a provádět její příkrmování,

Předmětem ochrany jsou oligotrofní biotopy, a proto je navržena regulace příkrmování zvěře, které, byť bodově, by mohlo zvyšovat obsah živin, ať už se jedná o živiny obsažené ve vlastních krmivech nebo o koncentrovanou defekaci zvířat v místě krmelišť a příkrmovacích zařízení. S příkrmováním, resp. zvýšenou koncentrací zvěře je spojené i riziko zavlečení nepůvodních druhů rostlin v krmivech, nadměrné narušování půdního krytu sešlapem.

ad f) používat chemické prostředky a hnojiva,

Přítomná společenstva jsou vázána na substráty s nižšími obsahy živin, zejména dusíku a fosforu. Hnojení zvyšuje obsah živin v půdě a tím vytváří podmínky pro rozvoj konkurenčně schopnějších druhů rostlin, které by mohly vést ke změně společenstev. Negativní efekt na přítomné populace by mohly mít rovněž změny chemické rovnováhy způsobené používáním chemických prostředků.

ad g) měnit vodní režim

pro celý ekosystém PP je nezbytné udržet vhodnou podmačennost pozemků, protože většina předmětů ochrany je vázána na vyšší hladinu podzemní vody. Orgán ochrany přírody musí mít možnost ovlivnit případné změny vodního režimu

11.9. K vymezení hranice zvláště chráněného území:

Celá navržená hranice PP kopíruje hranice stávající hranici pozemkové parcely. Hranice jsou tak relativně dobře patrné i v terénu. Předmětná pozemková parcela je oproti navazujícím lučním porostům odlišná, protože má bohatší druhové složení, je mokřadního typu (rašeliniště, slatinné louky, vlhké pcháčové louky, mezofilní louky).

11.9. K vymezení ochranného pásma:

Vyhlášení ochranného pásma není navrhováno, za dostačující je považováno OP dle § 37 zákona ve vzdálenosti 50 metrů od hranice PP. To zasahuje do okolních luk a lesních porostů s hospodářskými lesy obojí ve II. a III. zóně CHKO. Poskytují tak dostatečnou ochranu pro vlastní zvláště chráněné území.

Přílohy:

Mapové přílohy

1. Orientační mapa PP Upolíny u Kamenice (Mapa M 1)
2. Katastrální mapa se zákresem PP Upolíny u Kamenice (Mapa M 2)

Tabulkové přílohy

Soupis souřadnic lomových bodů hranice PP